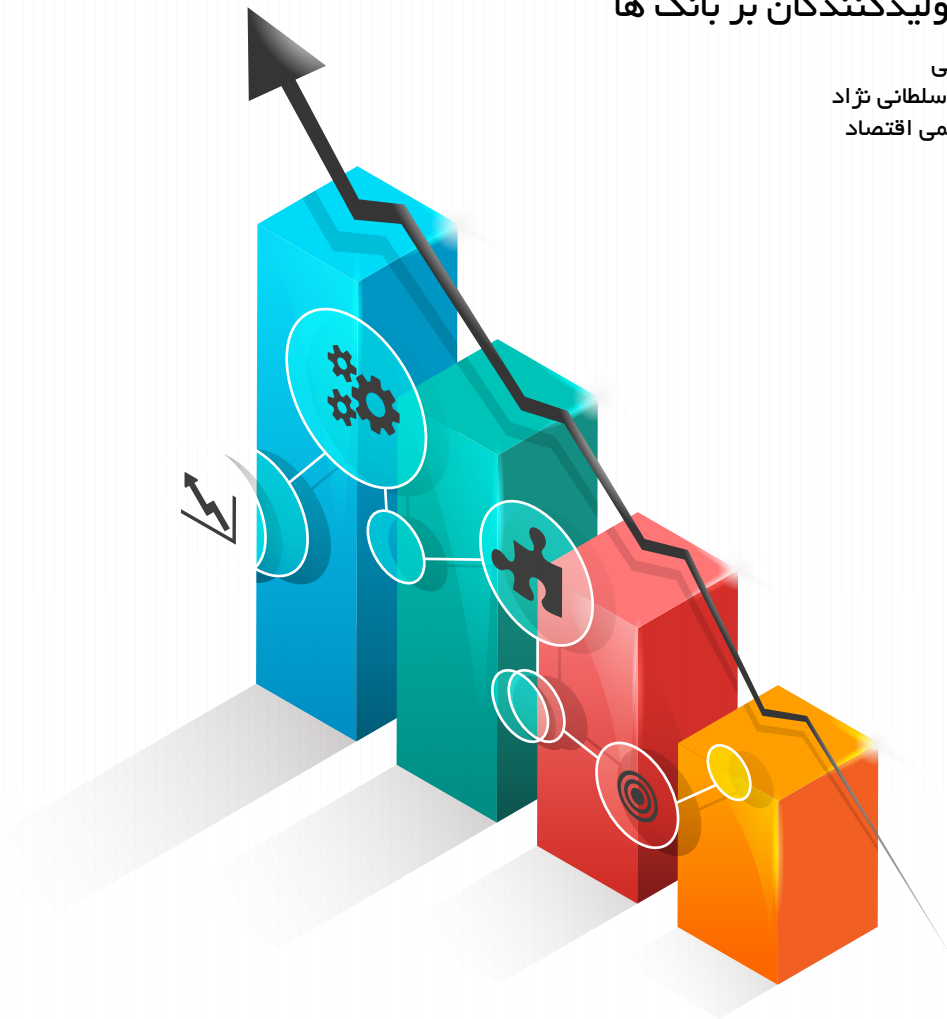

فصلنامه اقتصادی چوب خط

در این نشریه میخوانیم :

- تاثیر خصوصی سازی شرکتها بر اقتصاد
- تحریم ها و تاثیر آنها بر اقتصاد
- توسعه اقتصادی کشورهای جهان سوم
- مروری بر زندگی اقتصاددانان موفق ایران
- مقروض شدن تولیدکنندگان بر بانک ها

سردبیر: ریحانه پورطالبی
مدیرمسئول: محمدنبی سلطانی نژاد
صاحب امتیاز: انجمن علمی اقتصاد

سخن نخست

امسال (سال 99) نیز با همه فراز و فرودهای درسی کرونایی و تاخیرهای چند باره کنکور و اخبار دلگرم کننده و بعضاً ناامید کننده از روند اجرای کنکور بالاخره این بزرگترین ماراتن علمی کشور انجام شد و دانشگاه اراک پذیرای دانشجویان جدیدالورود در چهارمین سال تشکیل رشته اقتصاد به دانشگاه شد؛ با کولیاری نگرانی و امید به آینده اقتصادی کشور در شرایط آموزش غیرحضوری دانشگاه ها، ورود به تدوین نشریه تخصصی کاری دشوار می نمود و دوستان زیادی اعلام آمادگی و کمک به تدوین آن نمودند که از ایشان تشکر و قدردانی میگردد.

در این نشریه قصد داریم طبق روال گذشته به نظریات و قواعد اقتصادی چالش های اقتصادی در سطح جهانی و ملی بویژه با شیوع بیماری کرونا و مسائل نوین دنیای اقتصاد را در اختیار مخاطبان گرامی قرار دهیم.

تلاش ما بر این خواهد بود تا مطالب نشریه برای دانشجویان این رشته مفید بوده و برای کسانی که به طور تخصصی در این رشته تحصیل نمی کنند نیز گيرا و کاربردی باشد.

ریحانه پورطالبی
دانشجوی کارشناسی
رشته اقتصاد

تأثیر خصوصی سازی شرکت ها بر اقتصاد کشور

واگذاری به بخش خصوصی مدیریت بخش خصوصی به خوبی می‌داند که همه مشکلات بنگاه را باید با دست خود حل کند و اگر در این راه موفقیتی نداشته باشد خودبه خود حذف می‌شود. این پدیده‌ها در مجموع شرایطی را فراهم می‌کند که عملکرد بنگاه خصوصی ارتقاء پیدا کند .

الهام قدیگی
دانشجوی کارشناسی
رشته اقتصاد

وظیفه اصلی بخش عمومی، ارائه کالاها و خدمات عمومی برای آحاد مردم است. منظور از کالا و یا خدمات عمومی، مواردی است که همه آحاد مردم حق استفاده از آنرا دارند و کسی را از استفاده از آن نمی‌توان منع کرد و قابلیت تفکیک اختصاصی سازی ندارند و برای یک قشر خاص نیز ارائه نمی‌شود بلکه همه امکان استفاده از این امکانات را دارا می‌باشند

کلای خصوصی، کالایی است که مالک می‌تواند در آن تصرف نموده و مانع از مصرف دیگران نیز بشود. قانون محاسبات عمومی جمهوری اسلامی ایران، اشکال مختلف نهادهای عمومی را در قالب وزارت خانه‌ها، موسسات دولتی، شرکت‌های دولتی و یا نهادهای عمومی ذکر نموده است. نهادهای عمومی با مجوز قانون تاسیس می‌شوند و وظیفه آن‌ها این است که خدماتی که جنبه عمومی دارد را ارائه کنند محدوده بخش عمومی در هر کشوری ممکن است متفاوت باشد از یک بسته ساده آموزش پایه یا خدمات سلامت شروع می‌شود و ممکن است خدمات بیشتری را نیز در برگیرد .

وظیفه بخش عمومی هر کشوری را می‌توان از وظایف دولت در قانون اساسی آن کشور استخراج نمود .

خصوصی سازی فرآیندی است که بر طبق آن مالکیت شرکت‌ها و بطور کلی دارایی‌ها از بخش عمومی به بخش خصوصی منتقل می‌شود و این پدیده موجب می‌گردد به کارایی آن بنگاه و یا آن دارایی افزوده شود. در دهه‌های اخیر برنامه خصوصی سازی توسط بسیاری از کشورهای در حال توسعه و همچنین توسعه یافته با نظام‌های سیاسی مختلف دنبال شده است. خصوصی سازی یکی از اجزای برنامه‌های اصلاحات است و هدف آن دستیابی به کارایی بالاتر بنگاه‌ها در سطح اقتصاد خرد و همچنین رسیدن به رشد اقتصادی بالاتر از بعد اقتصاد کلان است. از طرف دیگر با اجرای سیاست‌های خصوصی سازی بطور معمول زمینه برای کاهش هزینه‌های دولت و یا کسری بودجه‌های لجام گسیخته دولتی فراهم می‌شود و لذا با کاهش تورم، زمینه افزایش سرمایه گذاری توسط بخش خصوصی ایجاد می‌گردد .

وقتی بنگاه به بخش خصوصی واگذار می‌گردد، مدیریت بخش خصوصی که از طرف سهامداران خصوصی انتخاب می‌شود، بخوبی درک می‌کند که مدیریت او در صورتی تداوم می‌یابد که عملکرد شرکت از هر نظر مناسب باشد. سهامداران خصوصی بنگاه نیز کاملاً واقف هستند که عدم انتخاب مدیریت قوی و کارآمد برای بنگاه در نهایت منجر به خروج بنگاه از صنعت و یا حتی ورشکستگی آن خواهد شد. اگر مدیریت بنگاه عمومی قبل از واگذاری، هیچ نوع نگرانی در مورد ورشکستگی بنگاه را بخود راه نمی‌داد و همواره روی حمایت‌های دولتی، بویژه استفاده آسان از منابع مالی دولت و یا بانک‌های دولتی حساب باز می‌کرد، حال بعد از

خصوصی سازی فرآیندی اجرایی، مالی و حقوقی است که دولت‌ها در بسیاری از کشورها برای انجام اصلاحات در اقتصاد و نظام اداری کشور به اجرا در می‌آورند .

خصوصی سازی اهداف مهمی شامل افزایش کارایی بنگاه‌ها، توزیع مناسب درآمد، افزایش رقابت، تامین منافع مصرف کنندگان و ... را در حوزه‌های مالی و اقتصادی دنبال می‌کند از این رو، لازم است که دستیابی به این اهداف و نتایج همواره مورد ارزیابی قرار گیرد در این صورت، دولت‌ها می‌توانند با آگاهی بیشتری سیاست واگذاری مالکیت و مدیریت بنگاه‌های اقتصادی دولتی به بخش خصوصی را تعقیب کنند. هدف اصلی این پژوهش نیز بررسی تأثیر خصوصی سازی بر عملکرد مالی و اقتصادی شرکت‌های واگذار شده در اقتصاد ایران است. بدین منظور، ابتدا دو شاخص سودآوری و بهره‌وری نیروی کار به عنوان نمایندگان عملکرد مالی و اقتصادی شرکت‌های واگذار شده معرفی شده‌اند. آنگاه با بررسی صورتهای مالی سالیانه شرکت‌هایی که حداقل 51 درصد از سهام آن‌ها از طریق عرضه عمومی در بورس و یا مزایده در بازه زمانی 1379 تا 1389 به بخش خصوصی واگذار شده‌اند، شمار 22 شرکت که داده‌های موجود برای آن‌ها قابل حصول تر و همچنین فرآیند خصوصی سازی در آن‌ها به نحو مطلوبی صورت گرفته، به عنوان نمونه آماری این تحقیق برگزیده شده و مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته‌اند. یافته‌های این مقاله، که با استفاده از مدل اقتصادسنجی داده‌های به دست آمده‌اند، نشان می‌دهند که میان عملکرد شرکت‌ها از لحاظ سودآوری و بهره‌وری، در دوره‌های قبل و بعد از خصوصی سازی، تفاوت معناداری وجود دارد و خصوصی سازی باعث بهبود عملکرد شرکت‌های یادشده گردیده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان می‌دهد که میان عملکرد شرکت‌ها قبل از خصوصی سازی و عملکرد آنها بعد از خصوصی سازی اگر تفاوت معناداری وجود ندارد دلیل این امر را می‌توان در سیاست‌های اشتباه اتخاذ شده در برنامه‌های خصوصی سازی جستجو کرد. از بعد اقتصاد خرد، وقتی مدیریت بنگاه عمومی که غالباً در قالب یک انتخاب سیاسی روی کار می‌آیند با مدیریت خصوصی که بر مبنای کارآمدی انتخاب می‌شوند، جایگزین می‌شوند، خودبخود زمینه برای ارتقاء کارایی بنگاه فراهم می‌شود. ضمناً مدیریت بنگاه عمومی بایستی بتواند برنامه‌های بنگاه را همواره در چارچوب جهت‌گیری‌های سیاسی- اجتماعی دولت تنظیم نماید تا از حمایت مالی دولت برخوردار باشد. ولی از آنجائی که بسیاری از این جهت‌گیری‌ها با کارایی بنگاه در تضاد است، زمینه افت کارایی بنگاه فراهم می‌شود. از طرف دیگر وقتی بنگاه به بخش خصوصی واگذار می‌گردد، مدیریت بخش خصوصی که از طرف سهامداران خصوصی انتخاب می‌شود، به خوبی درک می‌کند که مدیریت او در صورتی تداوم می‌یابد که عملکرد شرکت از هر نظر مناسب باشد

تحریم‌ها و تاثیر آنها بر اقتصاد

در عصر حاضر اقتصاد پایه تولید ثروت و قدرت در هر کشوری می باشد حتی کشورهایی که از نظر قدرت سیاسی و نظامی ضعیف است تماماً به دنبال قدرت یابی در عرصه اقتصاد می باشد این امر مورد توجه جمهوری اسلامی ایران نیز بوده و جهت دستیابی به توسعه اقتصادی برنامه ریزی های فراوانی نموده است اما تحریم های اخیر که از سوی ایالات متحده و اتحادیه اروپا اعمال گشت بخش وسیعی از اقتصاد کشور را تحت تاثیر قرار داد در واقع علاوه بر محدودیت های گذشته که در قالب روابط تجاری و محدودیت در سرمایه گذاری خارجی اعمال می شد این بار جهت فلج کردن اقتصاد ایران ممنوعیت هایی در روابط مالی بانکی و صادرات نفت در نظر گرفته شده در این میان ساختار اقتصادی را فقیر و ضعف و ناکار آمدی دولت در پیش بینی و اتحاد تعمیم به موقع موجب گشت تا تاثیر تحریم ها بر اقتصاد کشور چند برابر شود با این وجود به نظر می رسد که با کاهش اقتصاد وابسته به نفت تغییر ساختار اقتصادی بهبود ظرفیت داخلی و کاهش آسیب پذیری در قالب اقتصاد مقاومتی و افزایش موافقتنامه های تجاری به توان بر تحریم ها فائق آمد.

فاطمه بیات
دانشجوی کارشناسی
رشته اقتصاد

تحریم، فعالیت یا عملی است که به وسیله ی یک یا چند بازیگر بین المللی (مجری تحریم) علیه یک یا چند کشور دیگر (هدف تحریم)، به منظور مجازات این کشور ها، با اهداف محروم ساختن آنها از انجام برخی مبادلات یا وارد ساختن آنها، به پذیرش هنجار هایی معین و مهم (از دید مجریان تحریم)، اعمال میشود .

تحریم های اقتصادی می تواند شامل اشکال مختلف موانع تجاری تعرفه ها محدودیت در معامله باشد. تحریم به عنوان یک ابزار قهری شناخته می شود که هدف از اتخاذ این اقدامات قهری اعمال فشار بر دولت کاهش توانایی نظامی سیاسی اقتصادی و محدود کردن ارتباطات بین المللی و انزوای آن می باشد. عمده تحریم ها علیه ایران پس از وقوع انقلاب 57 بعد از اشغال سفارت آمریکا در تهران شکل گرفت و در پی آن، چالش، بر سر برنامه ی هسته ای ایران شدت بیشتری یافت؛ برنامه ای ایران از سال 85 و به دنبال ارجاع پرونده این کشور از آژانس بین المللی انرژی اتمی به شورای امنیت با تحریم های مختلفی مواجه شده است .

تحریم های ایران از نظر تحریم کنندگان به 4 دسته کلی می توان تقسیم بندی کرد :

تحریم های چند جانبه همچون تحریم های شورای امنیت سازمان ملل
تحریم های اتحادیه اروپا
تحریم های تک جانبه از سوی کشورهای مختلف مانند ایالات متحده
تحریم های کنگره آمریکا

کشورهایی که مورد تحریم قرار می گیرند با مشکلات اقتصادی و اجتماعی فراوانی مواجه می شوند افزایش تورم و به دنبال آن افزایش قیمت کالاها بسته شدن کارخانه ها و تعطیلی صنایع و به بالطبع آن افزایش بیکاری کنترل واردات و صادرات و افزایش انحصارطلبی و شکل گیری مافیایی تجاری و مواردی بسیار شبیه به این می تواند تحت تاثیر تحریم به وجود آید. تحریم ها تاثیر زیادی بر رفاه عینی و ذهنی مردم می گذارند و رفاه اجتماعی مردم را تا حد زیادی کاهش می دهند. در بحث تحریم می توان به این نکته ی مهم اشاره کرد که میزان وابستگی هر بخش اقتصادی به سایر کشورها مهمترین مولفه در تعیین میزان آسیب پذیری آن بخش در شرایط تحریم به شمار می رود؛ در بخش صنعت مطمئناً صنایع مادر وظایفی که عمدتاً تکنولوژی و عوامل تولید از جمله مواد اولیه و واسطه ای خود را از سایر کشورها تامین می نمایند و همچنین صنایعی که به دیگر کشورها به چشم بازار مقصد نگریسته صادرات گرا به شمار می روند بیشتر این ضربه و آسیب را از تحریم های بین المللی خواهند دید .

توسعه اقتصادی کشورهای جهان سوم

ریحانه پورطالبی
دانشجوی کارشناسی
رشته اقتصاد

کشاورزی: جایگاه بخش کشاورزی در اقتصاد بسیاری از کشورهای جهان سوم به معنای پیشرفته بودن این بخش و توانایی آنان برای تامین روز افزون این کشورها نیست. بخش کشاورزی در این کشورها معمولاً سنتی و مبتنی بر شیوه‌ها و مناسبات قدیمی باقی مانده است.

در نهایت معضلات جهان سوم را می‌توان اینگونه بر شمرد: فرارمغزها، مقاومت در برابر مدرنیزاسیون، وضعیت نامناسب بهداشت و مرگ و میربالا، تک محصولی، استبداد سیاسی، تنش‌های داخلی و خارجی، ناتوانی از دسترسی به بازارهای جهانی، مصرف گرایی، ضعف اطلاعاتی، نفوذ استعمار، افزایش جمعیت، فاصله طبقاتی شدید، فقر، پایین بودن تولید ناخالص ملی

شاخص‌های توسعه اقتصادی:

درآمد سرانه، برابری قدرت خرید، درآمد پایدار، توسعه انسانی، حضور فعال زنان در عرصه اجتماعی، استقلال ملی.

بدین ترتیب توسعه اقتصادی را تغییرات کیفی در ساختار اقتصاد یک جامعه و تغییرات بنیادی که بر تولید ناخالص ملی اثر میگذارد تعریف میکنند که هدف اصلی کشور های جهان سومی برای پیشرفت است.

توسعه اقتصادی به معنای رشد اقتصادی همراه با تغییرات بنیادین در اقتصاد و افزایش ظرفیت‌های فیزیکی، انسانی و اجتماعی است.

اصطلاحی است که در (third world) جهان سوم دهه‌های 1950 و 1960 رواج یافت و مقصود از آن مجموعه‌ای کشورهای تازه استقلال یافته‌ی قاره‌های آسیا و آفریقا مفهوم جهان سوم پیشینه‌ی کشورهای امریکای لاتین و کشورهای آسیایی و آفریقایی را در برمی‌گیرد. بیشتر این کشورها پیشینه‌ی استعمارزدگی دارند (تک استعمار) و از امپریالیسم نفرت دارند و گرفتار فقر و انفجار جمعیت‌اند و در سازمان ملل بیش از دو سوم کشورهای عضو را تشکیل می‌دهند. کشور های جهان سوم طبق تعاریف بالا دچار بحران‌های فراوانی بوده‌اند و با استاندارد زندگی نسبتاً پایین، پایه صنعتی توسعه نیافته و شاخص توسعه انسانی پایین است در دسته جهان سوم قرار گرفته‌اند.

اما همانطور که تمام دنیا در حال پیشرفت و حرکت به جلو است این کشورها هم از این دسته جا نمانده و تلاش برای بهبود بخشیدن به وضع خود را قطع نکرده‌اند.

عوامل ضعف در خودکفایی اقتصادی در کشورهای جهان سوم:

شبکه‌های ارتباطی: سیستم مخابرات با چالش‌هایی از قبیل عدم امکانات و بلند بودن هزینه‌های تماس مواجه است و همچنین کنترل شدید دولت بر رسانه‌ها و مطبوعات در این کشورها باعث شده تا این ابزار در اختیار گروه حاکم باشد و به صورت یک طرفه فعالیت کند که این مساله محدود و معدود بودن آن‌ها را می‌رساند.

انرژی: با وجود این‌که برخی از کشورهای جهان سوم از منابع غنی انرژی خصوصاً نفت و گاز برخوردار اند اما عدم امکانات مناسب و نبود سیاست درست برای استفاده از این منابع، باعث شده تا نتوانند از این منابع درست استفاد کنند.

آموزش و پرورش: هزینه‌های مصرفی برای تعلیم و تربیه در کشورهای صنعتی چندین برابر کشورهای جهان سوم است.

مروری بر زندگی نامه اقتصاددانان موفق چند دهه اخیر

وقتی که داشتم با خودم فکر کردم این متن رو با کی شروع کنم کدوم اقتصاددان معاصر باشه خارجی باشه یا ایرانی بعد به خودم گفتم چرا با اولین آدمی که تو این کشور زحمت زیادی برای این رشته کیشده و به حق لقب پدر علم اقتصاد ایران رو دادن بهس شروع نکنم پس شما رو با دکتر منوچهر فرهنگ آشنا میکنم .

دکتر منوچهر فرهنگ

دکتر منوچهر فرهنگ، رئیس انجمن اقتصاددانان ایران و پدر علم اقتصاد ایران، متولد 1298 در بابل و بزرگ شده گرگان است. وی مدرک دکترای اقتصاد خود را از فرانسه گرفته است.

دکتر منوچهر فرهنگ اولین فردی است که کتاب معروف «نظریه عمومی اشتغال، بهره و پول» جان مینارد کینز را به فارسی ترجمه کرد. این ترجمه در سال 1348 عنوان جایزه بهترین کتاب اقتصادی سال را از آن خود کرد.

والدین و انساب: منوچهر فرهنگ درباره تاثیر پدر و مادرش در زندگی علمی و اجتماعی اش چنین توصیف می کند: "همین علم دوستی را من از خانواده دارم. پدرم با این که تحصیلات قدیمی داشت ولی فرانسه می دانست و به طور کلاسیک تفکر می کرد." خاطرات کودکی: "من فرزند بزرگ بوم و جور دیگر برادران را هم کشیدم، چون پدرم بضاعتی نداشت. من به آنها کمک کردم." دکتر منوچهر فرهنگ در شرح زندگی خود میگوید: وطن من گرگان بوده و در سال 1299 در حالی که دو سال داشتم به دلیل شغل پدر به آنجا رفته و در گرگان بزرگ شده و به تحصیل پرداختم.

تحصیلات رسمی و حرفه ای: وی دارای مدرک دکترای اقتصاد از دانشکده حقوق و علوم اقتصادی پاریس بوده و بیش از 100 کتاب اقتصادی ترجمه و تالیف کرده است.

استادان و مربیان: دکتر محمد طیبیان از شاگردان دکتر فرهنگ و معاون اقتصادی اسبق سازمان برنامه و بودجه با اشاره به تلاش های دکتر فرهنگ در گردآوری فرهنگ علوم اقتصادی گفت: به یاد دارم که استاد ساعت های زیادی را بدون چشم داشت مالی، برای گردآوری فرهنگ علوم اقتصادی تلاش می کرد و در کار آموزش، ترجمه و تالیف بسیار تلاشگر و کوشا بود.

وی افزود: «باید حقوق استادان بازنشسته و کسانی» که به اقتصاد ایران و جامعه ایران خدمت کرده اند را محترم بشماریم تا در تامین معاش و زندگی با مشکل مواجه نشوند و شأن آنها مورد احترام قرار گیرد. «طیبیان خطاب به دکتر فرهنگ گفت: «از اینکه یک نسل از اقتصاددانان ایران را پرورش داده اید و در خدمت دانشگاه ها و مراکز اقتصادی قرار داده اید از شما سپاسگزاریم و قدردان زحمات شما هستیم و یاد و خاطره دوران آموزش و تلاش های شما را در توسعه علم اقتصاد کشور به یادها خواهیم سپرد.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی:

منوچهر فرهنگ، از ابتدای تاسیس انجمن اقتصاددانان ایران عضو این تشکل بوده و به غیر از سال اول تاسیس انجمن که مسئولیت برعهده دکتر پرنیا بوده در ادوار مختلف ریاست انجمن مذکور را برعهده داشته است. بسیاری از اعضای این انجمن اعتقاد دارند استمرار و پایداری انجمن اقتصاددانان ایران در طول سی و اندی سال عمر خود مرهون مدیریت مناسب دکتر فرهنگ بوده است.

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره:

دکتر فرهنگ اقتصاددان نامی ایران و غریبه ای در موطن خویش گرگان زمین در شعر و ادب نیز دستی داشته و اشعار بسیاری سروده که از آن جمله است:

**گر پر و بالم شکنی سربکشم بر آسمان
ور سر و ساقم بزنی، سایه زلم بر آسمان**

شاگردان:

دکتر فرهنگ درباره شاگردان سابق و اساتید کنونی خود چنین می گوید: من همه دانشجویانم را دوست داشته و دارم. جایگاه تدریس من جایگاه محبت و علم بود و دانشجویان نسبت به من محبت و لطف داشتند. به خصوص با این گذشته دور و درازی که داشتم. از آن جمله آنها می توان به آقای دکتر دیهیم اشاره کرد، چون من زبان چندان گویایی ندارم و به طور صحیحی نمی توانم صحبت بکنم کنار خود می نشانم تا او جلسات انجمن اقتصاددانان ایران را اداره کند.

ایشان اکنون استاد دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران است. شاگردان من زیاد بودند مثلاً آقای دکتر پرویز داودی که اکنون معاون اول رئیس جمهور (در دوره آقای احمدی نژاد) است شاگرد من بود. دکتر احمد مجتهد عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی و مدیر موسسه پژوهش های پولی و بانکی بانک مرکزی نیز گفت: «تجلیل از دکتر منوچهر فرهنگ، تجلیل از علم اقتصاد و رشد و توسعه اقتصادی در ایران است منوچهر فرهنگ دانشجویانی را در 60 سال گذشته پرورش داده که استادان دانشگاه های امروز هستند

و نسل چهارم دانشجویان ایشان در عرصه دانشگاه ها و فعالیت های اقتصادی حضور دارند.

مجتهد تصریح کرد: «اگر زکات علم به قول» پیشوایان دینی، آموزش نسل های بعدی است منوچهر فرهنگ بیشترین زکات علم را تاکنون داده و تعداد زیادی از کارشناسان و دانشجویان و استادان امروز در دانشگاه ها و مراکز اقتصادی، پرورش یافته دکتر فرهنگ هستند.

در مراسم مذکور که با حضور شاگردان دهه های 40 و 50 استاد منوچهر فرهنگ در دانشکده های اقتصادی کشور که اکثراً اکنون از استادان صاحب نام اقتصاد ایران هستند برگزار شد، به تلاش های این چهره علمی ایران که در طول دوران تدریس خود هزاران متخصص و استاد و دانشجو را تربیت کرده و صدها کتاب، مقاله و تحقیق علمی را به رشته تحریر درآورده است ارج نهاده شد. چگونگی عرضه آثار: اولین کار دکتر منوچهر فرهنگ تالیف کتاب «برنامه گذاری اقتصادی» بود.

وی درباره علل تالیف کتاب فوق چنین اذعان می کند: «چون من «برنامه ریزی» اقتصادی را مغایر با تعبیر علمی اش می دانستم. «برنامه گذاری» یعنی تهیه و تدوین برنامه های علمی اقتصادی.

در این نوع «برنامه گذاری» ریخت و پاش جایی ندارد در حالی که در «برنامه ریزی» چنان که از نامش پیداست در اسمش ریخت و پاش وجود دارد. این اولین کتاب من بود که در دانشگاه هم تدریس شد. بعدها شاگردان من که به آمریکا رفته بودند گفته بودند که نظیر این کتاب در آمریکا هم پیدا نمی شود. بنابراین بنده جزو اولین کسانی بودم که راجع به «برنامه گذاری» اقتصادی در ایران کتاب نوشتم. این کتاب تالیف خودم بود. دکتر فرهنگ همچنین کتاب «نظریه عمومی اشتغال، بهره و پول» تالیف کینز را نیز ترجمه کرد. وی در این باره نیز چنین می گوید: «این اولین کتاب من بود که ترجمه کردم. هنوز هیچ ملتی در دنیا نتوانسته کینز را در دنیا به زبان خودش ترجمه کند.

آلمانها نتوانستند، اسپانیولی ها نتوانستند، لهستانی ها نتوانستند، روس ها نتوانستند.

محمدنبی سلطانی نژاد
دانشجوی کارشناسی
رشته اقتصاد

مقروض شدن تولید کنندگان به بانک ها

تسهیل تسویه بدهی بدهکاران بانکی

مجمع تشخیص مصلحت نظام در 20 آذرماه 1399 قانون تسهیل تسویه بدهی بدهکاران شبکه بانکی کشور را تصویب کرده است هر چند که این قانون جز تازه‌ای نیست و در سالهای گذشته هم شاهد آن بودیم که از بانک‌ها درخواست کردند از دریافت سود مرکب چشم‌پوشی کند.

سود مرکب تسویه بدهی بدهکاران به علاوه سود حاصل از سود های قبلی که به آن سود سود گفته می شود.

بانکها در بسیاری از موارد کاری به این ندارد که تولید و تولیدکننده با بحران مواجه است یا خیر بلکه آنها فقط پولشان را می خواهند و به همین دلیل وقتی که به عنوان نتوانند بازپرداخت وام را انجام بدهد وثیقه را به اجرا می گذارد. با توجه به قانون تسهیل تسویه بدهی بدهکاران بانکی تصویب شده است بانک ها از تصویب قانون تسهیل تسویه بدهی سرباز کند و با ارائه طرح هایی بدهی های انباشته صاحبان بنگاه های تولیدی را بیشتر می کند. هرچند بانک ها به دلیل اینکه پول مردم دستشان است حق دارند اما تعطیلی نباید اتفاق بیفتد بلکه باید به نحوی مشکلات حل شود.

نکته‌ای که باید به آن اشاره کنیم این است که وام برای تولید 2 درصد است نه 18 درصد و بالاتر، و این یک فشاری است که بر بخش تولید ایجاد می‌شود و

نکته هائز اهمیت این است که سود تولید به میزان سود بانکی نیست نتیجه این می‌شود که تولیدکننده قادر به بازپرداخت وام خود نیست و گرفتاری مشکل از همین جا شروع می شود.

روندی که در نتیجه منجر به ورشکستگی مصادره و توقیف اموال و از دست رفتن هستی یک کارفرما می شود:

معوقات بانکی کارفرما باعث می شود با بدهی انباشته شده مواجه بشود که نتوانسته است آن را پرداخت کند وقتی او نمی تواند این بدهی را پرداخت کند بانک سراغ مصادره اموال وی می رود.

نکته دیگر این است که این اتفاق عمدتاً برای کسب و کارهای کوچک و متوسط رخ می دهد چرا که کارخانه های بزرگ اگر به بانک بدهی داشته باشند می‌توانند دوباره وام بگیرد و بدهی خود را پرداخت کند و کسی هم سراغ مصادره اموال آنها نمی رود و بانک بعد از مصادره کارخانه کوچک معمولاً آن را تعطیل کرده و با قیمت کمی آن را به فروش می رساند تا وقتی که کسی پیدا شود و کارخانه را بخرد آن بنگاه تعطیل است و کارگران هم بیکار هستند.

تولید کننده مجبور است که وام را دریافت کند چون نیاز به سرمایه دارد اما این مقدار نرخ بهره برای او مشکلاتی را ایجاد می‌کند.

حل مشکلات بدهی تسهیلات صنعتی در نظام بانکی راه حل اساسی روش تولید در ایران است. در نتیجه باید روند موجود متوقف بشود یعنی بساط سود مرکب برجیده شود و از طرف دیگر نرخ سود تسهیلات بانکی برای تولید کنندگان کاهش پیدا کند و اگر غیر از این عمل بشود با ریزش بیشتر مشاغل با افزایش روز افزون جمعیت یکباره ایجاد مشکل و بحران در اقتصاد و رفاه و وضعیت معیشت مردم مواجه خواهیم شد.

مثال هایی در این مورد می توانیم بیان کنیم در استان قزوین حدود 68 واحد تولیدی به دلیل مشکلاتی که به وجود آمده است شاهد جانشینی بانکها در این واحدها شدند. استاندار قم اعلام کرده که در اردیبهشت ماه سال 1399 بیش از 60 بنگاه اقتصادی به تملک بانک ها در آمده است.

فاطمه کارچانی
دانشجوی کارشناسی
رشته اقتصاد

علت مقروض شدن تولید کنندگان به بانک ها

تحقیقات صورت گرفته و انجام شده نشان می دهد که آگه به سامانه اموال مازاد بانک ها نگاه کنیم چندین کارخانه در شهرهای مختلف کشور برای خرید پیدا خواهیم کرد و به دنبال این موضوع که بانک ها باید از بنگاه داری خارج شوند آنها موظف شوند اموال و دارایی مازاد خود را بفروشند.

مجموعه این اموال و دارایی ها حدود صد هزار میلیارد تومان است و در مرحله نخست قرار بر این بود که 17 هزار میلیارد تومان از این اموال را به فروش برسانند این آمار و ارقام مربوط به سال 1399 است.

و اگر به این مسئله نگاه کنیم یعنی خروج بانکها از مسئله بنگاه داری اتفاق بسیار خوبی است اما اگر با دقت و حساسیت بیشتری به موضوع نگاه کنیم سوالاتی برای مان پیش می آید. از جمله این سوالات این است اموال و دارایی ها از کجا آمده است؟ آیا با فروش مقداری از اموال مازاد بانک ها در آینده نزدیک حجم آنها کاهش پیدا خواهد کرد یا خیر؟

در واقع اصل ماجرا این است که بانک ها به دلیل معوقات بانکی کارگاه ها و کارخانه ها تولیدی را بلعیده اند؛ کارفرمایان را خانه نشین و کارگران را بیکار کردند؛ البته در تلاش هستند که جلوی این مسئله گرفته شود زیرا که لطمه شدیدی را به جامعه وارد خواهد کرد که در ادامه به آنها اشاره خواهیم کرد. از طرف دیگر مسئولان قضایی تاکید می کنند که نباید کارخانه را به این بهانه (معوقات بانکی) بست؛ از طرف دیگر مجلس قانونی را بیان کرده است که اگر اجرا شود با اجرای آن تسویه معوقات بانکی تسهیل خواهد شد.

با این حال اگر فرض را بر این بگذاریم که دو راه حلی که در بالا مطرح کردیم عملی شده است انجام آنها باعث میشود روند جانشینی تملیک کارخانه ها، کارگاه های تولیدی متوقف شوند؛ اما روند انباشت بدهی هنوز وجود دارد علاوه بر آن که شاهد تعطیلی بسیاری از کارخانه ها در نقاط مختلف کشور هستیم که در حال خاک خوردن در طی این سالها هستند و از چرخه تولید خارج شده اند.

خب واضح است وقتی که قیمت ارز به یکباره افزایش پیدا می کند، در نتیجه بنگاه های تولیدی به سرمایه نیاز دارند تا در گردش باشد پس آنها مجبورند برای تامین سرمایه از بانک ها وام بگیرند.

سود در نظر گرفته شده برای سال 1399 طبق تبصره 18 قرار شد وام با بهره 15 درصد داده شود و وقتی تولید کننده وام را می‌خواهد دریافت کند مخارج جانبی هم دارد در نتیجه تولید کننده وامی را میگیرد با نرخ بهره 20 درصد.

معرفی بهترین کتاب های اقتصادی

اقتصاد برای همه اثر علی سرزعیم

بسیاری از افراد دوست دارند که از بحث های اقتصادی که در رسانه ها درمی گیرد سردرآورند. دوست دارند معنای آمار و ارقام اقتصاد کلان را بفهمند و دلالت آن را در زندگی روزمره شان متوجه شوند این کتاب میتواند منبع خوبی باشد

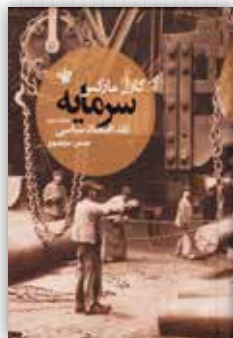
دکترین شوک اثر نائومی کلاین

در بریتانیا، ایالات متحده، آسیای شرقی خاورمیانه و به طور کلی در همه جای دنیا، افرادی صاحب قدرت هستند که پول هنگفتی از آشوب و هرج و مرج به دست می آورند این افراد از جنگ ها و فجایع در سراسر کره ی زمین بهره می گیرند تا به شکلی بی رحمانه و غیرانسانی تصویر مورد نظر خودشان را به مردم جهان القا کنند نائومی کلاین با بر ملا کردن شیوه های فعالیت این سودجویان بین المللی به اطلاعات و ارتباطاتی دست یافت که حتی خودش را نیز شوکه کرد

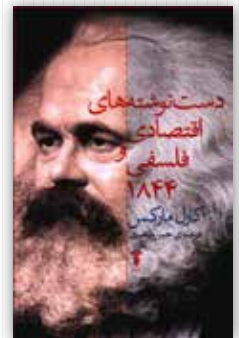
سرمایه اثر کارل مارکس

این کتاب فوق العاده مهم و جریان ساز، تحلیلی تأثیرگذار درباره ی دارایی های شخصی و ارتباطات اجتماعی ای است که از آن ناشی می شوند. مارکس که بخش عمده ی کتاب سرمایه را در دوران تبعید خود در انگلستان به رشته ی تحریر درآورد، با بهره گیری از درک وسیع و جامع خود از جامعه ی پیرامونش، تحلیل ها و بینش هایی نوین را در عرصه ی مطالعات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی رقم زد

دست نوشته های اقتصادی و فلسفی اثر کارل مارکس

در نظام مالکیت خصوصی هر فرد در این اندیشه است که نیاز جدیدی را برای دیگری خلق کند تا او را مجبور به دادن قربانی جدیدی کند و با قرار دادن او در یک وابستگی جدید و وسوسه ی بهره مندی از نوع جدیدی از لذت به ورشکستگی اقتصادی تن دهد هر کس تلاش میکند تا با تحمیل قدرتی بیگانه بر دیگری از این طریق نیاز خود خواهانه اش را برآورده کند. دست نوشته های اقتصادی و فلسفی یا دست نوشته های پاریس مجموعه یادداشت هایی هستند که بین آوریل و اوت 1844 توسط کارل مارکس نوشته شده اند

چرا ملت ها شکست میخورند؟ اثر دارون عجم اوغلو

کتاب چرا ملت ها شکست می خورند (ریشه های قدرت، ثروت و فقر)، اثری نوشته ی دارون عجم اوغلو و جیمز رابینسون است که اولین بار در سال 2012 انتشار یافت. عجم اوغلو و رابینسون در این اثر ارزشمند تلاش می کنند تا دلایل فقر و ثروتمندی ملت های مختلف را به شکلی جامع مورد بررسی قرار دهند در نظر آن ها، اقلیم، جغرافیا و فرهنگ نمی توانند در راه رسیدن یک کشور به کامیابی اجتماعی و سیاسی نقشی تعیین کننده داشته باشند و این نهادها حاکم هستند که این نقش را بر عهده دارند

فاطمه فرمان زاده
دانشجوی کارشناسی
رشته اقتصاد

پل ارتباطی ما با شما

کانال انجمن علمی اقتصاد دانشگاه اراک به نشانی
@ Economics_araku
جهت انتقادات ، پیشنهادات و ارسال مطلب

